

Umor (ne)englezesc

actorul și textul, ambii beneficiind, în plus, de imensă popularitate – garantează din capul locului o „lovitură” de proporții; și Teatrul „Nottara” s-a arătat deosebit de inspirat punând-o la cale, asumându-și, adică, fără complexe, condiția de teatru „de (pe) bulevard”. Un alt termen – indispensabil, de astă dată, reușitei unei ecuații spectacologice în general –, regizorul profesionist, lipsește de aici. Mă întreb însă dacă prezența lui n-ar fi periclitat, deloc paradoxal în condițiile date, rezultatul urmărit. Întrebarea s-a născut tocmai din constatarea că Mălăele și-a luat în serios semnătura pusă în dreptul regiei, sărind mai sus de simpla conducere a jocului comic și încercînd să marcheze în spectacol și unele accente – ideatice, să le zicem. Sînt însă (din păcate) tocmai momentele în care montarea își pierde din vioiciune și din interes, lăsînd la o parte că nici semnificația lor nu e prea clară. Altminteri, Horațiu Mălăele izbutește – lucru mai rar în spectacolele supervizate regizoral de actori – să pună în valoare întreaga echipă de interpreți, dînd fiecăruia prilejul să se desfășoare și să-și capete cuvenita rație de aplauze la scenă deschisă. De această șansă par hotărîți să profite în special aceia care joacă roluri mai mici. Astfel, Sorin Cociș sau Bogdan Vodă, Cerasela Iosifescu sau Clara Vodă devin, pe rînd, protagoniștii unor scheciuri autonome, al căror haz savuros se integrează fără accidente în ansamblul reprezentației. Tot așa se remarcă, într-o paritură oricum generoasă, Stelian Nistor. Mai puțin „impresionați”, în mod ciudat, dar dincolo de reproșuri se arată titularii rolurilor ample – Victoria Cociăș și Cristian Șofron, Valentin Teodosiu, George Alexandru și Constantin Cotimanis. Actrița de forță care e Dana Dogaru surprinde prin nuanțele țipătoare ce diminuează întrucîtva ponderea evoluției sale, altfel inteligentă și net conturată. Partea leului îi revine, prin forța împrejurărilor, lui Mălăele însuși, care, în dublu rol – timidul Chandebise și șmecher-prostănacul Poche –, alternează mimica, atitudinile și inflexiunile celor două „mășți” cu precizia, dezinvoltura și comicul un pic amar ce l-au consacrat ca un actor inconfundabil.

Spectacolul de la „Nottara” degajă, înainte de orice, o curată și foarte agreabilă bucurie a jocului. De ea s-au lăsat contaminați, pare-se, pînă și mașiniștii; dovadă – promptitudinea și exactitatea cu care se produc schimbările de decor și celelalte „întîmplări” tehnice. Dacă n-ar fi decît asta și Puricele lui Mălăele tot se poate chema un succes fulminant. ■

SCANDAL ÎN CULISE de Michael Frayn. Traducere și adaptare: Cristian Ionescu, Sanda Toma ● **TEATRUL DE COMEDIE** ● Data premierei: 23 iulie 1993 ● Regia: Tudor Mărăscu ● Decoruri și costume: Victor Crețulescu ● Ilustrația muzicală: Tatiana Stoenescu ● Distribuția: Sanda Toma (Dotty Otley, Doamna Clackett), Zoltan Lovăș (Lloyd Dallas, Regizorul), Dumitru Rucăreanu (Garry Lejeune, Roger Tramplemain), Manuela Hărăbor (Brooke Ashton, Vicki), Elvira Deatcu, Luminița Sava (Poppy Norton-Taylor, Regizorul tehnic), Marius Galea (Frederick Fellowes, Șeicul, Philip Brent), Adina Popescu (Belinda Blair, Flavia Brent), Alexandru Pop (Tim Allgood, Electricianul), Candid Stoica (Selsdon Mowbray, Spărgătorul).

Farsa, mai mult sau mai puțin pură, are o frumoasă tradiție în literatura dramatică britanică; nume precum Sheridan, Goldsmith, Pinero, Ayckbourn – pentru a le aminti doar pe acelea cunoscute și publicului nostru – reprezintă tot atîtea modalități de a sfîrni rîsul mai ales prin observarea acută a semenilor, prin agregarea situațiilor în mecanisme de un haz irezistibil și prin umorul în egală măsură sec și suculent al replicilor. Listei de mai sus i se adaugă un nume relativ recent impus în comedia englezească – Michael Frayn, a cărui **Noises Off**, tradusă în românește mai întîi cu **Afară gălăgia din scenă**, iar acum cu **Scandal în culise**, a doborît începînd din 1981 multe recorduri de cassă nu numai în Marea Britanie, ci și „pe continent”. Textul e inspirat din lumea scenei și mizează pe efectul de oglinzi paralele al procedurii „teatru în teatru” (mai exact, „piesă în piesă”), folosit cu o dexteritate uluitoare. Nu are rost să povestesc acțiunea – nici nu mi-ar fi ușor; tot ce voi spune este că, citind textul (în original), am rîs literalmente cu lacrimi, la fel cum mi s-a întîmplat cînd am citit **Secretul familiei Posket**. În nici unul dintre cazuri nu a fost un rîs „cu un înalt conținut”, căci nu era nici pe departe vorba despre vreo satiră subțire sau profundă ori despre altceva de acest fel; era exact genul de amuzament pe care-l produc filmele cu Harold Lloyd sau cele cu Stan și Bran. Pentru a face pe plac spiritelor superioare pot însă nota că arhicunoscuta definiție bergsoniană a comicului („du mécanique plaqué sur du vivant”) își găsește aici o excelentă exemplificare.

Oricum, era absolut firesc ca un asemenea text să intre în atenția Teatrului de Comedie, cu atît mai mult cu cît

această instituție are nevoie ca de aer de un spectacol sau măcar de un titlu care să-i readucă publicul. Titlul a fost găsit. Nu însă, mi-e teamă, și formula de spectacol potrivită a înfăptui miracolul. Pentru a se transforma într-o reprezentație de mare succes piesa nu cere prea mult; „numai” o funcționare perfectă a angrenajului scenic (incluzînd deopotrivă mizanscena propriu-zisă și compartimentul tehnic) și un joc actoricesc impecabil, adică, în cazul de față, alert, precis și, pe cît se poate, elegant. În privința primei condiții lucrurile merg destul de bine: decorul util, dar altfel tare neplăcut ochiului (autor, Victor Crețulescu) oferă cadrul necesar nenumăratelor „intrări” și „ieșiri” în cascadă, iar mișcarea din scenă e desenată cu o anumită rigoare, deși impresia de harababură nu poate fi, uneori, evitată. Abstracție facînd de muzica inutilă, cînd nu tautologică și supărător de „sonoră”, punctul nevralgic rămîne interpretarea, condusă de regizorul Tudor Mărăscu în tonalitatea unui haz gros, truculent și nediferențiat, nu doar neenglezesc, ci și ne-plăcut. Distribuția, alcătuită din actori cu experiență și din studenți, nu e suficient armonizată; s-ar zice că fiecare face cam ce crede, fără să se fi pus dinainte de acord cu ceilalți. Altminteri, nimeni nu joacă „prost” (iar singura excepție este, în schimb, foarte aspectuoasă), dar, în același timp, nimeni nu poate fi, cum se zice, reținut.

Trebuie să menționez că n-am văzut spectacolul la sediu, ci în sala Teatrului „Pan”; mă îndoiesc însă că pe scena proprie arată mult diferit. Ar fi prea frumos.

ALICE GEORGESCU